

EDITORIAL

Omul nou călare pe poneiul roz cu zvastică (The New Man riding the pink pony with a swastika)

Constantin ILAȘ

Abstract: *Modernity is the age of the ideology because there is no supra-human authority which we could call to absolutely legitimate a certain value as being the supreme one. In this context, the ideologies of liberty have already won the war against the totalitarian ideologies, even the religious one, due to the freedom of conscience, the freedom of expression and freedom of speech. In the totalitarian politics regimes (regardless of their political color) an anti-modern control has been exercised over the production of symbolic goods. In such regimes, only those who produced the symbolic goods, that did not contradict the official ideology, had the right to express themselves. The ideological decision makers in the communist period played an important role in a scandal triggered in 2008. It was a political, cultural and artistic scandal which arrested mass-media's and public opinion's attention: a cultural institution belonging to the Romanian state, ICR, was wrongfully accused of public pornography and anti-semitism through the display of nazi symbols. The debate centered on questions such as: what cultural values are representative for a national culture, who establishes what is representative for national identity, who is entitled to decide upon what is and what is not art. In this paper I have tried to present an antimodern mechanism which latently or silently blocks and censors the freedom of speech.*

Keywords: *power, control, ideology, totalitarianism, freedom of speech, art, New Man, mass-media scandals*

Introducere

Devalorizarea valorilor supreme, despre care a vorbit Nietzsche, descrie procesul de reducere a valorilor la dimensiunea instinctelor, afectelor,

voinței și dorințelor noastre, precum și la nivelul promisiunilor și speranțelor pe care oamenii și le fac lor înșiși și unii altora. Cu alte cuvinte, nu există valori supreme pentru că nu există nicio autoritate supra-

umană, ne-umană sau superioară omului la care să putem face apel pentru a justifica ultim și pentru a legitima vreo valoare oarecare, în detrimentul altor valori, ca fiind conducătoare în mod suprem, absolut. Orice autoritate posibilă se află exclusiv în seama omului. Or, aceasta înseamnă totodată pășirea necesară, irevocabilă și ireversibilă în epoca ideologiilor. Adică în epoca în care cele mai diverse concepții despre lume sau propuneri, credințe, convingeri și speranțe despre felul în care alegem să trăim într-un anumit tip de lume umană și în vederea unui anumit bine sunt împărțășite de indivizi. Nicio religie nu mai poate pretinde a fi Adevărul infailibil și Unic, ci trebuie plasată alături de multiplele ideologii și morale posibile care, în mod egal cu celelalte, revendică dreptul la conștiința și înțelegerea de sine a oamenilor. În același sens, nu mai putem considera istoria universală drept desfășurare a existenței comunităților umane de la căderea în păcatul originar până la redempțiunea finală, ci ca manieră în care umanitatea experimentează cu sine însăși, voluntar sau mai ales involuntar, cele mai optime ori profitabile maniere de organizare și ordine politico-socială. Iar valabilitatea și viabilitatea oricărei ideologii nu poate fi altfel testată decât prin punere în practică și constatarea consecințelor la care conduc. Mai trebuie afirmat că ideologiile totalitare și chiar cele religioase¹ au pierdut deja războiul cu ideologiile libertății. Cele din urmă au permis

cunoașterii, creativității și ingeniozității umane acumularea celei mai mari cantități de forță ca principal argument de legitimitate ideologică în lupta cu celelalte.

În cele ce urmează voi încerca să arăt că o cauză a eșecului ideologiilor totalitare a fost reprimarea, controlul și cenzura ideologică exercitată asupra producției de bunuri simbolice. Prin aceasta a fost suprimată libertatea de gândire și de exprimare în favoarea unei coeziuni și solidarități sociale crescute în jurul grupului de putere politică oficial, care, deținând exclusiv privilegiul de a produce bunuri simbolice sau măcar de a hotărî, conform prescripțiilor ideologice, asupra celor care urmează sau nu să fie consacrate, a constituit un blocaj în libera concepere și înțelegere de sine a indivizilor. Voi încerca să arăt de asemenea că habitusurile mentale și comportamentale ale indivizilor care s-au format sub presiunea ideologică a unui partid și ideologii unice, „oamenii noi”, n-au dispărut peste noapte, ci supraviețuiesc și în post-comunism producând consecințe neașteptate. Toate acestea le voi reliefa printr-o analiză transversală a ceea ce, la vremea respectivă, opinia publică din România a numit „cazul poneiului roz cu zvastică”.

Omul nou – produs al regimurilor totalitare

Fascismul, nazismul și comunismul au fost astfel de ideologii totalitare, voluntariste ale căror consecințe în victime umane nu

suntem încă în stare să le evaluăm în adevăratele lor proporții. În „economia” regimurilor totalitare și a ideologiilor respective conceptul de om nou a ocupat un loc semnificativ. Fiecare dintre aceste ideologii și-a dorit apariția unui om nou conceput în fel și chip ca fiind mai dezirabil decât omul vechi pe care-l doreau înlocuit. Duse cumva la extrem, trăsăturile portretului omului nou sunt anticipate și descrise de către Neceaev în Catehismul revoluționarului. Cert este că aceste ideologii și regimuri totalitare aveau în mentalitatea democrat-burgheză, individualistă și liberală, unul dintre principalele obstacole de înlăturat pentru realizarea utopiceii societăți colectiviste a bunăstării și fericirii generale. Împotriva acestor mentalități, considerate învechite, au fost mobilizate ideologia, propaganda, cenzura și controlul mijloacelor de informare în masă, dublate bineînțeles de mijloacele poliției politice: intimidare, frică, reprimare, supraveghere, excludere, încarcerare și moarte. Acestea au fost totodată mijloacele privilegiate atât pentru obținerea omului nou cât și pentru acreditarea sau legitimarea ideologiei unice drept adevăr oficial al statului.

Georgeta Condur sintetizează într-o manieră penetrantă câteva dintre trăsăturile acestui *om nou*² fie el în variantă comunistă, fie în cea nazistă, fascistă ori legionară. Spre exemplu, *omul nou* este „total dedicat cauzei subordonându-și interesele proprii celor ale partidului

și poporului, fiind gata de sacrificiu, inclusiv cel suprem, ceea ce l-ar face cel mai fericit dintre oameni”³. Altfel spus, omul nou era un fel de preot, călugăr sau ascet al revoluției și al partidului. Și de fapt, omul nou trebuia să fie omul fără alte însușiri decât cele comandate de puterea politică și ideologică, incapabil de a-și mai dori altceva decât i s-a comandat să-și dorească.

Am adus în atenție această trăsătură a omului nou pentru a evidenția faptul că în regimurile totalitare deviaționismul de la linia adevărului unic, oficializat era considerată cea mai gravă abatere demnă de a fi sancționată. Or, acest lucru era necesar întrucât legitimitatea puterii și a conducerii politice ale regimurilor totalitare se întemeia pe credința neclintită în preceptele ideologice. Din acest motiv producția de bunuri simbolice a fost supusă politizării, strictei cenzuri, controlului și selecției. Nu degeaba îi numea Stalin pe scriitorii „ingineri ai sufletului”, căci nu oricine avea dreptul să producă orice fel de bunuri simbolice, și mai ales care să nu fie conforme liniei adevărului unic, oficial al partidului și al statului. Intelectualii și scriitorii privilegiați ai regimurilor totalitare au fost cei care reușeau să întruchipeze în chip seducător și sublim eroii dezirabili și idealurile demne de a fi urmate de către toți membrii societății reiterând astfel în chip estetic preceptele ideologiei oficiale. Cu alte cuvinte, încă un mijloc, mai subtil al puterii, pentru subjugare și control.

Or, în aceasta a constat anti-modernitatea totalitarismelor secolului XX: în special în anularea *de facto* a dreptului la liberă conștiință, în controlul și cenzura libertății de exprimare și implicit a liberei concepții de sine, precum și în restrângerea semnificativă a libertății de credință. Din acest punct de vedere a fost o epocă similară întrucâtva evului mediu. Când spun aceasta mă gândesc la faptul că școlile și universitățile apărute în cadrul mănăstirilor sau pe lângă mănăstiri au avut drept principal scop nu atât cunoașterea și formarea cât controlul și selecția celor care aveau dreptul de a produce simboluri, precum și conținuturile producției de simboluri. Din momentul în care Luther a tradus Biblia în germană și a afirmat pentru orice credincios necesitatea de a învăța să citească și să scrie, ereziile, adică producția liberă de simboluri, au luat-o razna, în sensul eliberării de cenzură, control și selecție. Cu alte cuvinte, fasciștii, naziștii dar mai ales comuniștii bolșevici au atacat în mod deliberat și au impus un control strict asupra producției de bunuri simbolice. Au vrut și au deținut privilegiul exclusiv de a le produce. Acest tip special de producție a fost pusă în serviciul grupurilor aflate la putere, în slujba conservării și creșterii puterii. Libertatea de gândire și de expresie a fost eliminată de propagandă iar aceasta din urmă era menită subjugării și aservirii opiniei publice scopurilor ideologice ale puterii politice.

Galopul ideologic al poneiului roz

Scandalul „poneiului roz cu zvastică” poate fi cu ușurință și trebuie plasat în acest context al consecințelor care provin de la privilegiul antimodern de a avea exclusivitate în producerea de bunuri simbolice demne de a fi oficializate și consacrate. Firește, în cazul scandalului numit pot fi decelate mai multe paliere conflictuale.

Mai întâi s-ar putea vorbi despre o dispută dintre susținătorii artei tradiționale, de patrimoniu, adică între cei care cred că „râul, ramul și pictura în ulei”, ca să ne folosim de o expresie a lui Dan Perjovschi, reprezintă singura formă de artă autentică și cei care practică arta conceptuală contemporană și susțin democratizarea gesturilor și mijloacelor artistice (fapt care nu înseamnă altceva decât că arta este permisă oricui și se poate face din orice). În acest din urmă sens s-a făcut afirmația că „poneiul roz în cultura română este echivalentul pisoarului lui Duchamp în istoria artei, pentru că a reușit să stârnească același gen de întrebări pe care le-a provocat expunerea pisoarului lui Duchamp: ce înseamnă artă românească, ce înseamnă să reprezinti cultura română, cine decide ce este artă și ce nu?”⁴.

Și ne putem întreba: în fond ce semnificații poate avea zvastica ștanțată pe crupa poneiului roz? O critică de stânga a capitalului societății democrat-burgeze liberale cu privire la nazismului jucăriilor, adică o

critică a totalitarismului societății de consum și a dictaturii consumeriste care au pus stăpânire pe umanitate în manieră globală și au fost date astfel în vileag prin ștanțarea poneiului? Sau o critică și ridiculare a nazismului ca mișcare politică totalitară care a politizat totul, inclusiv inocența jucăriilor? Sau poate o promovare a unui simbol nazist de către o instituție a statului român, care, se știe bine, a avut parte în istoria sa de o mișcare politică fascistă, legionarismul, de care încă nu s-a dezis oficial? Sau poate, de ce nu, o critică ironică și subtilă la adresa nostalgiei după perioada interbelică a unor intelectuali români contemporani? Sau poate că a fost pur și simplu o suplینire a lipsei de talent prin dorința de a șoca cu orice preț, așa cum s-a spus⁵.

Se pare însă că un gest artistic este plurisemantic și poate servi oricărei intenții și poate fi revendicat în cele mai diverse direcții de interpretare, după cum s-a și întâmplat. Pentru că, evident, „poneiul roz cu zvastică” a fost și pretextul unui conflict politic. Cred că întreaga opinie publică a decriptat fără dubii și rest la acel moment despre ce anume a fost vorba în scandalul „poneiului roz cu zvastică”: o campanie de demonizare, un linșaj mediatic, generat de la un pretext pur artificial, vizând discreditarea publică a unor intelectuali extrem de vizibili în reputație, notorietate și discurs public. Acestora li s-a pus o etichetă publică infamantă⁶ pentru dreptul, permis de altfel tuturor cetățenilor, de a avea o opinie

politică, o opțiune politică și de a susține public un anumit om politic. Li s-a reproșat acestor intelectuali faptul că au trădat menirea tradițională a intelectualului, aceea de a fi critic față de orice putere politică, în favoarea înregimentării și contra unor stipendii considerabile plătite din bani publici. Toate acestea în contextul unui conflict politic, personalizat, dintre un președinte aflat în funcție și un patron de trust mass-media, de asemenea politician și om de afaceri, care încerca astfel izolarea președintelui prin compromiterea intelectualilor care l-au susținut⁷.

Grav este că în urma campaniei de presă s-a ajuns la gesturi de violență fizică pe stradă față de unul dintre actorii principali vizați de linșaj⁸, chiar și la patru ani după sus-numitul scandal. Or, asemenea gesturi reprobabile nu pot proveni decât de la Omul Nou. Nu trebuie să uităm că suntem o comunitate ieșită destul de curând dintr-un regim totalitar în care exista doar o singură ideologie oficială și un singur canal de informare și propagandă. Un regim politic în care un partid unic controla în întregime statul și mijloacele de informare în masă, patronând paternalist toate domeniile vieții sociale printr-o supraveghere cvasitotală a vieții private și publice a indivizilor. Un partid a cărui ideologie accepta doar anumite forme de artă ca fiind demne de numele de artă, și anume doar acelea care glorificau partidul, conducătorul și viața minunată pe care aceștia au făurit-o pentru întreg poporul sau cel mult le tolera pe cele care nu con-

traziceau liniile ideologiei oficiale. Mai trebuie adăugat la acestea și amprenta național-comunistă a regimului dictatorial a lui Ceaușescu ca legitimare a ideii că nu există o cale unică de atingere a socialismului și comunismului și că acestea trebuie adaptate la specificul național. Era inevitabil ca în urma vieții cotidiene într-o astfel de societate să apară, chiar dacă mai curând indirect și involuntar, un anume tip de om nou.

Odată ieșit dintr-un regim politic în care riscai încarcerarea dacă doreai să te informezi din alte surse decât cele servite de propagandă este dificil să discerni adevărul și să încerci să gândești pe cont propriu sub avalanșa de informații livrate de multitudinea de canale de informații. Aceasta necesită efort, discernământ, inteligență și cultură politică. Iar când, ani de-a rândul, ai fost obișnuit ca povara de a gândi independent să-ți fie preluată paternalist de reprezentanții partidului și statului este mai facil să cedezi precauția și circumspecția în favoarea acelor canale de informare care, de fapt, nu-ți satisfac nevoia de adevăr, ci doar îți confirmă resentimentele și-ți întăresc autovictimizarea prin manipulare, jumătăți de adevăr și repetiție. Și cum să nu cauți o nouă autoritate protectoare care să te măgulească, să-ți confirme resentimentele, să te elibereze și să te protejeze de riscul și de efortul de a verifica și de a gândi independent și la care să te aliniezi instinctiv în ceea ce-ți comandă să venerezi ori să disprețuiești? Și cum să-ți mai poți dori altceva decât ceea

ce ți se comandă să dorești? În plus, după ce ani de zile ai fost dopat, la diverse festivaluri culturale gen „Cântarea României” sau „Cenaclul Flacăra”, cu retorică și propagandă proletcultistă, realist socialistă, naționalistă și protocronistă cum să mai poți gusta ca operă de artă un ponei roz cu zvastică? Și cum să nu-l consideri o batjocoră la adresa artei tradiționale și a identității naționale, mai ales când acest ponei este prezentat de o instituție a statului, adică din banii tăi, ca fiind reprezentativă în lume? Căci, una dintre acuzele care i s-au adus directorului general al Institutului Cultural Român (ICR) de la acea vreme, și care, de fapt, a și generat întreg scandalul, a fost aceea că o instituție a statului, finanțată așadar din bani publici, promovează simboluri naziste și antisemite⁹, precum și pornografia pe post de artă contemporană, ca mărci ale culturii și identității naționale.

Acuzația de antisemitism și nazism a fost foarte rapid și elegant demontată de către fostul director al ICR la o conferință de presă prilejuită de sus-numitul scandal¹⁰: i-a invitat pe ziaristii prezenți să facă un experiment imaginar pentru a vedea dacă acel obiect artistic reprezintă sau nu o propagandă în favoarea nazismului, adică să-și imagineze ce s-ar petrece dacă s-ar expune poneiul roz cu zvastică „în 1936, sub nasul lui Gobbels”, pe vremea în care naziștii erau la putere în timpul celui de-al treilea Reich, pentru a putea spune dacă poneiul roz cu zvastică ar

fi glorificat sau nu regimul nazist¹¹. Nici nu cred că merită spus mai mult.

Astfel că, din punct de vedere politic, scandalul poneiului roz a fost încă una din ocaziile ratate de opinia publică de a vedea puse în dezbatere ceea ce au însemnat pentru istoria noastră recentă regimul legionar sau cele autoritare ale lui Carol al II-lea și Antonescu, regimul comunist, precum și ideologiile aferente. Fascismul, nazismul și comunismul au fost mai curând minimalizate, bagatelizate și luate în derâdere prin aceea că au fost folosite ca mijloace de compromitere și discreditare într-un scandal politic cu miză minoră.

Comisia birjarilor comuniști și hamurile lor ideologice

Numai că scandalul poneiului roz nu s-a oprit aici. Un „supraviețuitor la Comitetului de stat al Planificării”¹² și președinte al Senatului pe atunci, Nicolae Văcăroiu, se auto-sesizează și solicită Comisiei de Cultură a Senatului României să alcătuiască o comisie de anchetă a activității ICR. Or, președinte al acestei comisii de cultură era nimeni altul decât fostul propagandist al național-comunismului ceaușist, Adrian Păunescu. Cel mai plastic caracterizează această situație Herta Müller: „ceea ce se întâmplă acum – anume faptul că poetul de curte al dictatorului este chemat să delibereze despre moralitate în cultura română – este o monstruoșitate. Pentru mine, Păunescu este chintesența falimen-

tului moral, personificarea prostituției culturale în dictatură. Pentru persoane ca el, singura atitudine corectă de după căderea comunismului ar fi fost să tacă cincizeci de ani. E greu să găsești, printre artiști, pe cineva la fel de vinovat ca Păunescu pentru dezastrul moral al ceaușismului”¹³. Semnificativ este și acest aspect: anterior „poneiului roz cu zvastică”, Herta Müller sesizase opinia publică despre faptul că la o manifestare organizată de ICR Berlin au fost invitați „pe bani publici doi foști informatori ai Securității”. Numai că acest aspect nu a fost de natură să provoace un scandal de amploarea celui cu poneiul roz printre oamenii politici și ziariștii noștri. Cred că abia acest subiect ar fi condus poate la o dezbatere mai consistentă despre starea de frică și suspiciune generalizată din România regimului comunist și despre consecințele sale maniheiste în post-comunism; despre omniprezenții informatori și colaboratori ai poliției politice, Securitatea și despre duplicitate, minciună generalizată și dublu-gândit; sau despre omnipotența acestei instituții cu sarcini de reprimare politică în viața oamenilor din vremea regimului comunist și, în consecință, despre absența culturii civice și politice în post-comunism și câte și mai câte alte aspecte n-ar fi putut fi dezbătute într-o manieră mai productivă pentru opinia publică. Și, trebuie s-o recunoaștem, o astfel de temă era mai periculoasă pentru cei care au instrumentat politic și mediatic cazul poneiului roz pentru că ei înșiși lucrau

în trustul media a unui fost informator dovedit al Securității¹⁴. Am putea presupune chiar că scandalul poneiului a fost declanșat tocmai pentru a masca și deturna atenția tocmai de la acest aspect.

Deși poate ar fi incitant de analizat care vor fi fost motivele pentru această disproporție în reacția opiniei publice (exagerată în cazul poneiului roz, dar insignifiantă spre inexistentă în cazul delatorilor Securității) totuși ne vom reorienta acum spre palierul conflictual precizat din capul locului. Am încadrat chiar de la început acest caz în contextul consecințelor care provin de la privilegiul antimodern de a avea exclusivitate și de a controla producerea de bunuri simbolice. Acest conflict latent între cei care vor să dețină privilegiul producției de bunuri simbolice împotriva libertății de expresie, între libertatea de a produce în mod neîngrădit simboluri și controlul oficial al producției de simboluri, a fost sesizat de altfel cu acuitate de Mircea Mihăieș: „Supraviețuitor al Comitetului de Stat al Planificării, Văcăroiu nu admite că artiștii îndrăznesc să creeze după propriile planuri, și nu după cele dictate de urmașul lui Gaston Marin și Ștefan Bârlea. Activistu-i activist până moare! Pentru el, arta e doar mărșăluirea victorioasă, pe ritmuri ceaușiste, spre țarmurile comunismului atotbiruitor, și nu năzbâtiile unor juni greu de convinși să creeze «pe linie»”¹⁵. Sau Herta Müller: literaturii îi este specifică libertatea stilistică, „atât timp cât literatura respectivă se dezvoltă în libertate și

nu este supusă unor rigori extra-literare, impuse de factorul politic, cum face orice dictatură”¹⁶.

Or, chiar dacă ar fi fost numai o simplă coincidență, prezența în fruntea Comisiei de Cultură a Senatului a lui Adrian Păunescu, un „slujnicar a lui Ceaușescu care decenii la rând a slujit unui comunism naționalist și șovin”¹⁷ și care a fost unul dintre nomenclaturii privilegiați ai regimului dictatorial comunist, această prezență tot ar fi semnificativă pentru conflictul latent despre care vorbim. Spun acesta pentru că prin maniera lui de a gândi, Păunescu rămăsese cu aceleași impulsuri și habitusuri dictatorial-totalitare chiar și după 20 de ani de la Revoluția din 1989.

Prezent într-o emisiune TV¹⁸, în compania unui critic de artă și a unui jurnalist de la Cotidianul, din acea perioadă, Păunescu a devoalat involuntar mecanismul de putere cu privire la producția de bunuri simbolice, în serviciul căruia s-a aflat atâția ani. Discuția a pornit atunci nu de la poneiul roz cu zvastică, ci de la suspiciunea de pornografie a unei expoziții a ICR din Germania, a trecut pasager prin chestiunea imposibilității de a decide ce este și ce nu este artă și s-a cantonat în jurul temei dacă ceea ce face Institutul Cultural Român este sau nu reprezentativ pentru cultura și valorile naționale. Acest din urmă aspect urma să-l stabilească sau nu comisia de anchetă de la nivelul Senatului. Și asta mai ales pentru că activitatea ICR este reglementată de o lege și este finanțată din bani publici.

Deși a recunoscut formal că sarcina comisiei de anchetă nu este să decidă ce este sau nu este arta și nici să decidă asupra conținutului unei definiții a identității culturii și valorilor naționale, din desfășurarea argumentelor și contrarepliciilor tocmai acest lucru a rezultat. În esență raționamentul lui Adrian Păunescu a fost acesta: comisia trebuie să verifice felul în care a fost cheltuit banul public de către ICR (care are obligația înscrisă în lege de a promova ceea ce este reprezentativ pentru identitatea națională); când i s-a replicat că acest aspect tocmai fusese verificat de Curtea de Conturi care n-a găsit nicio neregulă, Păunescu a nuanțat: „nu se va verifica cum au fost dați banii pur și simplu, ci în raport cu ceea ce s-a promovat ca act cultural însușit de o majoritate națională în numele României”. Cu alte cuvinte, noi, majoritatea parlamentară, cei care dăm banii pentru activitatea ICR, decidem dacă ceea ce se face la ICR este sau nu reprezentativ pentru identitatea culturii și valorilor naționale. „ICR nu-și poate permite ca vorbind în numele unei culturi întregi să promoveze în principal doar experimente artistice”¹⁹. Și fiind imediat întrebat cine și ce anume ar trebui să decidă ce anume este reprezentativ pentru cultura națională, a răspuns: „cine are legitimitatea s-o facă! Iar legitimitatea o are cel care deține banii, dar nu Parlamentul, nu Președintele, ci poporul”. Partea rămasă neexprimată din raționament este aceasta: poporul, dar prin repre-

zentanții lui aleși în mod legitim ca majoritate, adică, în ultimă instanță, eu, Adrian Păunescu! Așa se va judeca și patru ani mai târziu, în vara anului 2012, la tentativa periculoasă de a suspenda președintele în funcție: noi, majoritatea parlamentară putem decide orice vrem noi, și orice vrem noi este legitim pentru că suntem deja aleși. Și dacă nu este legal ceea ce decidem noi, schimbăm legea în favoarea a ceea ce vrem!

Or, acest tip de raționament de forță – eu, cel care finanțez, decid ce este și ce nu este reprezentativ sau ce face sau nu parte din identitatea națională – este similar cu ceea ce s-a petrecut în viața culturală și cu producția de bunuri simbolice în timpul dictaturii regimului comunist: putea să apară, să fie publicat, să se exprime public doar cel care, prin ceea ce spunea, fie adula și era pe linia ideologiei oficiale, fie nu contrazicea în niciun fel ideologia și adevărul unic propagat oficial. Cu alte cuvinte, nu poate să se exprime public oricine și nici nu poate exprima public orice, ci noi, politrucii, suntem cei care decidem care sunt limitele legitimității unui discurs sau altul. Același tip de raționament a fost pus la lucru și în ceea ce privește legea de funcționare a Consiliului Național al Cinematografiei. Senatorul Sergiu Nicolaescu, alt propagandist din nomenclatura regimului comunist, care a beneficiat în vremea dictaturii de finanțări consistente pentru filmele sale cu temă naționalistă-istorică, a introdus în lege, din poziția sa de senator, exact acele

criterii de acordare a finanțării în care să se poată încadra cu predilecție doar proiectele sale cinematografice postdecembriste, păstrându-și astfel prin forță privilegiul de a fi producător de bunuri simbolice.

Concluzii

Până la instalarea modernității, posibilitatea de a produce bunuri simbolice a fost în serviciul exclusiv al grupurilor aflate la putere și în slujba conservării puterii. Odată cu modernitatea acest privilegiu a fost eliminat în favoarea dreptului la

libertatea de conștiință, de gândire, de credință și de exprimare. Or, abia în zilele noastre, în epoca internetului și a rețelelor de socializare, acest drept nu mai este unul pur formal, ci a devenit o libertate reală, a cărei dimensiuni și semnificații abia începem să-i întrezărim chipul.

Regimurile politice totalitare au reprezentat un episod antimodern de o violență și o ferocitate înspăimântătoare. Și, din nefericire, astfel de regimuri în care producția de bunuri simbolice este restricționată, controlată și interzisă produc încă victime.

Note

¹ Diversi clerici musulmani și intelectuali din lumea islamică deplâng deja declinul creativității în lumea Coranului.

² Georgeta Condur, „Avatarurile Omului Nou – din comunism în postcomunism” în Sorin Bocancea și Daniel Șandru (coord.), *Totalitarismul. De la origini la consecințe*, Editura Institutul European, Iași, 2011, pp. 173-185

³ *Ibidem*, p. 175.

⁴ Alexandru Vărzaru, „Poneiul roz în cultura română este echivalentul pisoarului lui Duchamp în istoria artei”, interviu cu Cristi Neagoie, <http://www.kmkz.ro/de-puteren/interviu-dezvaluiri/cristi-neagoie-poneiul-roz-in-cultura-romana-este-echivalentul-pisoarului-lui-duchamp-in-istoria-artei/>, accesat 23.02.2016

⁵ Cristian Tudor Popescu, „Scandalul boului bej”, <http://www.gandul.info/puterea-gandului/scandalul-boului-bej-2911875>, accesat februarie 2016.

⁶ După ce mai întâi, printr-o repetiție insistentă s-a acreditat eticheta „băsis” ca fiind una infamă și demnă de dispreț public.

⁷ Ioan T Morar, „Golăneala de la New York și ținta Traian Băsescu”, în *Cotidianul*: „Echipa de zgomote forțează o eventuală demitere a lui Patapievici de către Traian Băsescu. Speră că vor obține acest lucru. Și, cu această manevră, după ce intelectualii se vor solidariza cu «fostul» președinte al ICR, Traian Băsescu va rămâne singur. Asta e adevărata miză. Izolarea președintelui de intelectualii care merg pe mâna sa. Și lăsarea lui pe mâna intelectualilor Păunescu,

- Cristoiu, Buzura, Bădin și Gâdea.” Cf. <http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=10588#golaneala>, accesat februarie 2016.
- ⁸ Cristian Ghinea, „Pentru ce merită scuipat și mazilit Patapievici?”, cf. <http://www.contributors.ro/reactie-rapida/pentru-ce-merita-scuipat-%C8%99i-mazilit-patapievici-guvernului-ponta-nu-face%C8%9Bivoi-un-du%C8%99-rece/>, Ghinea relatează ceea ce i-a spus H.-R. Patapievici într-o discuție: „Dragă Cristi, când merg pe stradă, din trei oameni care mă opresc, doi o fac ca să mă scuie. Lucrul ăsta devine în scurt timp insuportabil. Nu mai departe de acum o săptămână și jumătate un om m-a întrebat dacă sunt Patapievici și m-a scuipat pe pantaloni. Și nu merit asta, e o monstruozitate”-accesat 22.02.2016.
- ⁹ Deși am căutat cu insistență pe internet articolul lui John Gabrian Marinescu de la care a pornit totul, acesta nu mai poate fi găsit pe site-ul ziarului de limbă română care apare la New York, *New York Magazin*, și nici pe blogul personal al lui Andrei Bădin, care era angajat în acea vreme la televiziunea *Antena 3*. Surpriza a fost aceea că singurul loc în care l-am găsit preluat integral a fost acela blogul personal al fostului președinte Ion Iliescu: <https://ioniliescu.wordpress.com/media/reactii-presa-romana-din-sua/> accesat 24.02.2016. Fragmentul este acesta: „Pe masa cu pricina s-a «rătăcit» și o jucărie, un căluț care – atenție! – în porțiunea dorsală, pe pulpa spate, are pusă o zvastică germană (să fie anti-semitism, adică ura față de poporul evreu măcelărit de hitleriști?). Cum a aprobat d-na Corina Șuteu, intenționat și/sau ostentativ, expunerea acestui simbol al groazei și al crimei? De crearea acestei situații iresponsabile, denigratoare, degradantă și rușinoasă (din vina directoarei ICR New York) trebuie să ia cunoștință urgent și directorul general al ICR, d-l Horia Roman Patapievici, deși nu cred că acesta n-ar avea cunoștință până la aceasta oră despre aberațiile subordonatei sale. Sau poate chiar dânsul o încurajează. Ceea ce este și mai grav!”.
- ¹⁰ Conferință de presă ICR, <https://www.youtube.com/watch?v=S6g8gfIRulU> minutul 1, accesat februarie 2016.
- ¹¹ „Credeti că Al treilea Reich v-ar fi trimis la zdup sau v-ar fi laudat în academia nazistă? Vă asigur că nu v-ar fi laudat nimeni” <http://icr.ro/pagini/reactiile-la-expozitia-freedom-for-lazy-people-de-la-icr-new-york-o-manipulare-grosolana-8013> accesat februarie 2016.
- ¹² Mircea Mihaieș, „Văcăroiu contra U.S.A.”, <http://www.evz.ro/mihaies-vacaroiu-contra-usa-815437.html> accesat februarie 2016
- ¹³ Herta Müller, „De ce nu se poate purta în România o discuție civilizată”, <http://www.evz.ro/hertamueller-de-ce-nu-se-poate-purta-in-romania-o-discutie-civilizata-815441.html> accesat februarie 2016.
- ¹⁴ „Cât despre modul în care scandalul a fost mediatizat la Antena 3, Nicolae Manolescu se rezumă la o recomandare succintă adresată personajelor arondate postului: “Să se ocupe mai degrabă de propriile dosare de securitate”” <http://www.romaniaculturala.ro/artic>

- ol.php?cod=10588 accesat februarie 2016
- ¹⁶ Mircea Mihăieș, „Văcăroiu contra U.S.A.”, <http://www.evz.ro/mihaies-vacaroiu-contra-usa-815437.html> accesat februarie 2016.
- ¹⁷ Herta Müller, „De ce nu se poate purta în România o discuție civilizată”, <http://www.evz.ro/herta-mueller-de-ce-nu-se-poate-purta-in-romania-o-discutie-civilizata-815441.html>, accesat februarie 2016.
- ¹⁸ Gabriel Liiceanu, „O enormă mistificare”, într-o revistă a presei realizată de ziarul Cotidianul preluat pe <http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=10588> accesat februarie 2016
- ¹⁹ Minutul 20:35, <https://www.youtube.com/watch?v=TX6gP8CcwfQ>, accesat februarie 2016.

Bibliografie

- BOCANCEA, Sorin, ȘANDRU, Daniel, *Totalitarismul. De la origini la consecințe*, Editura Institutul European, Iași, 2011.
- GHINEA, Cristian, Pentru ce merită scuipat și mazilit Patapievici?, www.contributors.ro
- ILIESCU, Ion, Reacții presa română din S.U.A., <https://ioniliescu.wordpress.com>
- VĂRZARU, Alexandru, „Poneiul roz în cultura română este echivalentul pisoarului lui Duchamp în istoria artei”, interviu cu Cristi Neagoe, www.kmkz.ro
- LIICEANU, Gabriel, O enormă mistificare, www.romaniaculturala.ro
- MIHĂIEȘ, Mircea, Văcăroiu contra U.S.A., www.evz.ro
- MORAR, Ioan T., „Golăneala de la New York și ținta Traian Băsescu”, în Cotidianul, www.romaniaculturala.ro
- MÜLLER, Herta, De ce nu se poate purta în România o discuție civilizată, www.evz.ro
- POPESCU, Cristian Tudor, „Scandalul boului bej”, www.gandul.info

Resurse electronice:

- www.kmkz.ro
- www.gandul.info
- www.romaniaculturala.ro
- www.contributors.ro
- <https://ioniliescu.wordpress.com>
- www.icr.ro
- www.youtube.com
- www.curentul.net
- www.mediafax.ro
- www.libertatea.ro
- <https://1001arte.ro>